

В катакомбах

Автор:

Леся Українка

В катакомбах

Леся Українка

Леся Українка

В КАТАКОМБАХ

В катакомбах

Посвята шановному побратимові А. Кримському

Катакомби коло Рима. В крипті, слабо освітленій олійними каганчиками і тонкими восковими свічками, зібралась громадка християн. Єпископ кінчає проповідь слухачам і слухачкам, що стоять побожно, тихо і покірно.

Єпископ

Прославмо ж, браття, Господа Христа, що посадив на небі поруч себе замученого брата Харіклея.

Хор

На небі слава Господу Христу,

що визволяє від земних кайданів,

з гріховної темниці нас виводить у царство світла вічного.

Диякон

Амінь.

Єпископ

Наш брат був на землі рабом поганським,

тепер він раб господній, більш нічий.

Неофіт-раб

Господній раб? Хіба ж і там раби?

А ти ж казав: нема раба, ні пава у Царстві Божому!

Єпископ

Се щира правда:

всі рівні перед Богом.

Неофіт-раб

І раби?

Єпископ

Раби Господні, брате, не забудь.

Сказав Христос: ярмо мое солодке, – тягар мій легкий. Розумієш?

Неофіт-раб (після тяжкої задуми)

Ні!..

Не можу. Не збагну я сього слова.

Християнка-рабиня (в раптовому нестямі пророкує)

Уже лежить при дереві сокира!..

«Я посічу його і вергну в племін»», – сказав Господь!.. Прийди, прийди, прийди,

Ісусе, Сине Божий! Похилилась твоя пшениця, – жде вона серпа... Ох, доки ж, Господи?.. Рахіль ридає,

нема її діток...

(Безладна мова переходить в несамовитий лемент, інші жінки й собі починають голосити, дехто з чоловіків теж не витримує.)

Єпископ (владним, дужим голосом)

Геть, сатано!

Твоєї влади тут немає!

(Підходить до пророчиці, що б'ється в корчах, і кладе їй на голову руку.)

Сестро,

молитва й віра хай тебе рятують від навождення злого духа.

Жінка помалу затихає під його поглядом і безсило схиляється на руки до товаришок, що піддержують її.

Християнка (одна з тих, що піддержують пророчицю. Озивається несмілим голосом)

Отче,

її дитину вчора пан продав якомусь грекові з Коринфа...

Єпископ

Вмовкни!

Великий наш апостол заповідав:

«А жінка серед збору хай мовчить».

Пророчицю тим часом виводять. Мовчання.

Неофіт-раб (підходить до єпископа. Тремтячим від збентеження розпачливо-звжливим голосом)

Прости, але я все ж не розумію,

як може бути якесь ярмо солодким,

а щось важкее легким.

Єпископ

Брате мій,

коли ти сам по волі шию схилиш в ярмо Христове, солодко се буде твоїй душі;
коли ти самохіть на себе хрест візьмеш, невже він буде важким для тебе?

Неофіт-раб

Але нащо маєм ще самохіть у ярма запрягатись та двигати хрести по власній волі,

коли вже й так намучила неволя?

Намулили нам ярма та хрести і шию, й душу, аж терпіть несила!

Я не за тим прийшов до вас у церкву,

щоб ярем та хрестів нових шукати.

Ні, я прийшов сюди шукати волі,

бо сказано ж: ні пана, ні раба.

Єпископ

І сюю волю матимеш ти, брате,

як тільки станеш під ярмо Христове.

Раби господні рівні між собою.

Ти під ярмом шлях світовий пройдеши і в Царство Боже ввійдеши, тее царство,

де вже немає пана, окрім Бога,

а він же нам отець. Твоя гординя була б до сатанинської подібна,

якби ти влади Господа-Отця не хтів признати над собою.

Неофіт-раб

Отче!

Яка вже там в раба гординя тая!

Нехай і так, нехай отець єдиний над нами буде, та коли ж настане те Царство Боже? Де його шукати?

Один з братів казав: воно на небі,

а другий: на землі...

(Дивиться з запитом і палким сподіванням.)

Єпископ

Обидва праві.

Неофіт-раб

Де ж на землі є Царство Боже?

Єпископ

Тут.

Неофіт-раб

У Римі?!

Єпископ

В нашій церкві.

Неофіт-раб

В катакомбах?

Єпископ

Не говори: «ось тут» чи «там воно». Воно є скрізь, де Бог є в людських душах.

Неофіт-раб

Коли ж він буде в душах всіх людей?

Єпископ

Тоді, коли Христос удруге прийде на землю з неба.

Неофіт-раб (смутно)

Брат один казав,

що літ аж тисяча минути мусить від першого до другого пришестя...

Єпископ

Се ересь, брате, бо ніхто не знає ні дня, ні часу...

Неофіт-раб (впадає йому в річ і з радісною надією)

Значить, Царство Боже настати може в кожен день і час?

Єпископ

Запевне так.

Неофіт-раб замислюється і знов сумніє.

Про що гадаєш, брате?

Неофіт-раб

Я думаю... ось ти казав, що тут у нас є Царство Боже... А чому ж у нас тут є патриції, плебеї,

ну, і раби?

(Оглядає все зібрання, декотрі спускають очі в землю.)

Християнин-патрицій (виступає трохи наперед)

Душа твоя, мій брате,

бентежить даремне. Я – патрицій,

а він – мій раб,

(показує на старого чоловіка)

але се так для світу,

а перед Богом ми брати обое.

Неофіт-раб (до старого раба)

Ти раб йому про людське око тільки?

Старий раб

Ні, я служу своєму пану вірно,

не тільки зо страху, а й по сумлінню,

як наказав Господь.

Неофіт-раб

Коли ви рівні,

то нащо маеш ти йому служити?

Старий раб

То Божа воля, що вродивсь він паном,

а я – рабом.

Неофіт-раб

То, значить, в Царстві Божім є раб і пан?

Старий раб мовчить.

Патрицій

Він тут мені не раб,

тут я йому готов умити ноги, – ми зажили святого тіла й крові укупі, при однім столі.

Неофіт-раб (до старого раба)

І дома так само при однім столі їсте?

Старий раб

Ні, брате, се б зовсім не випадало.

Неофіт-раб

Чому?

Старий раб

Бо так не личить... не подоба...

Єпископ (до неофіта-раба)

Не спокушай його. Він простий духом,

а Царство Боже для таких найближче.

Хто терпить все в покорі, той щасливий,

тому однаково, чи пан, чи раб він буде тут у світі.

Неофіт-раб

Ні, мій, отче,

ні, не однаково...

(З поривом.)

Коли б ти бачив,

як плакала моя дитина вчора, – воно ж покірне, тихе немовлятко, – до вечора без покорму зоставшись:

на оргії прислужувала жінка і ніколи було забігти в хату погодувати дитину. А тепер дитина наша хвора, тільки жінка не сміє плакати, бо пан не любить очей заплаканих в рабинь вродливих.

Єпископ

Не треба плакати, хоч би померла дитина ваша, – їй велике щастя на небі приготоване.

Неофіт-раб

А панській малій дитині менше щастя буде,

коли помре невинним немовлятком?

Єпископ

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: https://tellnovel.com/ru/ukra-nka_lesya/v-katakombah

Текст предоставлен ООО «ИТ»

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию: [Купити](#)